14.5.2024 Ympäristövaliokunta
Asia: Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025-2028 VNS 2/2024 vp
Asiantuntija: Paloma Hannonen, ympäristöpäällikkö

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025-2028.

Yleisenä huomiona muistutamme siitä, että luonnonsuojelusta, ilmaston kuumenemisen torjunnasta ja ympäristöhallinnosta leikkaaminen aiheuttaa lähitulevaisuudessa enemmän lisäkustannuksia kuin todellisia säästöjä. Elinkeinoelämä on esittänyt huolensa ympäristömuutosten vaikutuksista taloudelle muun muassa Word Economic Forumin vuosittaisessa arvioinnissa (https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2024/). Euroopan ympäristökeskuksen arvion mukaan ilmastoriskit pahenevat nyt nopeammin kuin Eurooppa ehtii niihin varautumaan (https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment ).

**Luonnonsuojeluliitto korostaa erityisesti kolmea alla olevaa asiaa:**

1. **Ympäristöhallinnon rahoitus**

Valtiovarainministeriön tuottavuussäästöt koskevat myös ympäristöhallintoa, joka on jo ennestään reilusti aliresurssoitu. Tämä vaikuttaa paitsi suojeluohjelmien toteutukseen myös esimerkiksi luvituksen nopeuteen. Ympäristöministeriön v. 2021 teettämästä selvityksestä käy ilmi, että viranomaisen toiminnasta johtuvista syistä merkittävin yksittäinen tekijä lupien viivästymiselle on lupaviranomaisten liian suuri työmäärä. Merkittävin toiminnaharjoittajasta johtuva syy viivästyksille on puutteelliset lupahakemukset. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163634

Metsähallituksella on erityinen rooli valtion metsien hoitajana turvata Suomen luonnon monimuotoisuutta ja tarjota ihmisille virkistysmahdollisuuksia. Metsähallituksen toimintarahoista leikkaaminen vaikuttaa negatiivisesti näihin tavoitteisiin. Kansallisessa virkistyskäyttöstrategiassa todetaan: “...strategian 2030

tavoitteina ovat lähiluonnon saavutettavuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, luonnon kestävyyden vaaliminen virkistyskäytössä, voimavarojen tunnistaminen ja yhteistyö sekä luonnon virkistyskäytön monimuotoisuus.” Metsähallituksen luontopalveluiden rahoituksesta leikkaaminen vaaranta nämä tavoitteet.

Kaiken päätöksenteon perustana on riittävä ajantasainen tieto. Suomen ympäristökeskuksen rahoitusta leikkaamalla vaarannettaisiin päätösten taustaksi tarvittava tutkimustieto.

2. **Luonnonsuojelun rahoitus**

Luonnonsuojelun rahoitus pieneni jo pääministeri Petteri Orpon hallituskauden alussa. Rahoituksesta leikkaaminen vaarantaa Suomen monimuotoisuus- ja ilmastotavoitteiden toteutumisen. Suomi on sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen myös kansainvälisissä sopimuksissa sekä osana EU:n biodiversiteettitavoitteita. Rahoituksen lisääminen riittävälle tasolle on oleellista. Luontopaneeli arvioinut, että tavoitteeseen pääsemiseksi rahoitusta luonnonsuojeluun ja luonnon tilaa parantaviin toimiin on osoitettava 0,5-1% bruttokansantuotteesta. Hallituksen tulisi esittää polku tähän tavoitteeseen pääsemiseksi.

3. **Taloudelliset ohjauskeinot vauhdittamaan ilmastotoimia**

Kehysriihessä ei onnistuttu leikkaamaan ympäristölle haitallisista tuista. Nämä tuet vaarantavat ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamisen. Kun monesta muusta asiasta leikataan ja esim. luonnonsuojelualueiden perutamiseen ei ole riittävästi rahoitusta, on myös nämä tuet otettava tarkasteluun.

Maankäytön muutosmaksusta julkaistiin hallitusohjelman mukainen vaikutusten arviointi vuoden 2023 lopussa. Työryhmä esitti veroluonteisen maksun jatkovalmistelua ja käyttönottoa, niin että erityisesti pellonraivausta voitaisiin hillitä maataloudessa.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165366/MMM_2024_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Puupolttoaineiden verottomuus on Suomen ympäristökeskuksen mukaan keskeisin ilmastolle ja luonnolle haitallinen verotuki. Metsäbiomassan polton verotuksesta on valmistunut VN TEAS -selvitys, joka korosti verotuksen hyötyjä maankäyttösektorilla sekä polttoon perustumattomien uusiutuvien energiamuotojen kannalta.
https://afry.com/fi-fi/uutiset/uutinen/afryn-laatima-selvitys-arvioi-biomassan-verotuksen-mahdollisuuksia-ja-haasteita

Luonnonsuojeluliitto kiittää EU:n polttoaineiden päästökaupan (ETS2) kansallisen toimeenpanon aikataulun selkiyttämisestä, mutta toteaa että ammattidieselin

käyttöönotto olisi uusi ympäristölle haitallinen tuki, joka hidastaisi siirtymää liikenteessä.
Lisäksi valtioneuvoston kannattaa käynnistää valmistelu taloudellisesta ohjauskeinosta, jotta metsänomistajille ja puun käyttäjille saadaan nykyistä tehokkaampia kannusteita vahvistaa metsänieluja.

4. **Kehitysyhteistyöleikkaukset vaarantavat globaalit ympäristötoimet**

Kansainvälisen ilmastorahoituksen oikeudenmukainen osuus on osa Suomen kansainvälisiä ilmastositoumuksia Pariisin ilmastosopimuksen alla. Nyt suunnitellut kehitysyhteistyön lisäleikkaukset vaarantavat riittävän ilmastorahoituksen ja vaikeuttavat siten myös Suomen kansainvälistä neuvotteluasemaa ja uskottavuutta.

Suomen kansainvälinen luontorahoitus on jo ennestään ollut täysin riittämätöntä suhteessa tarpeeseen ja muiden pohjoismaiden satsauksiin. Kunmingin-Montrealin maailmanlaajuisen luonnon monimuotoisuuskehyksen mukaan kehittyneiden maiden tulee tulee antaa rahoitusta erityisesti vähiten kehittyneille maille ja pienille köyhille saarivaltioille vuodessa vähintään 20 miljardia vuoteen 2025 mennessä, ja summa nousee 30 miljardiin vuoteen 2030 mennessä.

**Annamme mielellämme lisätietoja**


- Paloma Hannonen, ympäristöpäällikkö. p.0505323219, paloma.hannonen@sll.fi
- Hanna Aho, ilmastoasiantuntija, p.040 6289 495, hanna.aho@sll.fi
- Liisa Toopakka, monimuotoisuusasiantuntija, p.040 5042 989, liisa.toopakka@sll.fi
- Tapani Veistola, toiminnanjohtaja, p. 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi